Symbol No..... RE-133'BC'

SEE 2074 (2018)

अनिवार्य स्वास्थ्य, जनसङ्ख्या तथा वातावरण शिक्षा

(नयाँ पाठ्यक्रम)

दिइएका निर्देशनका आधारमा आफ्नै शैलीमा सिर्जनात्मक उत्तर दिनुहोस् ।

समय : २ घन्टा १५ मिनेट **पूर्णाङ्क : ७५**

समूह 'क' (Group 'A')

तलका प्रश्नहरूको अति छोटो उत्तर दिनुहोस् । **११x१=११**

Write very short answers to the following questions.

१. जनसङ्ख्या शिक्षा भनेको के हो ? (What is population education?)

२. आश्रित जनसङ्ख्या कसरी निकालिन्छ ? (How is dependency ratio computed?)

३. विकासका पूर्वाधारको सामाजिक पक्षको एक उदाहरण दिनुहोस् ।
Write an example of social aspect of infrastructure of development.

४. GLOF को पूरा रूप के हो ? (What is the full form of GLOF?)

५. गुणस्तरीय जीवन मापन गर्ने प्रमुख आधार लेख्नुहोस् ।
Write down the major bases of attaining quality of life.

६. पाँचऔलेको कुन भाग औषधिको रुपमा प्रयोग गरिन्छ ?
Which part of Panch Aule is used as medicine?

७. जलवियोजन निम्त्याउने कुनै एक रोगको नाम लेख्नुहोस् ।
Name a disease that causes of dehydration.

८. गर्भवती महिलाको हेरचाहमा श्रीमान्को भूमिका सबैभन्दा महत्त्वपूर्ण हुनुको कुनै एक कारण लेख्नुहोस् ।
Write any one cause of the importance of husband's role for caring pregnant women.

९. उच्च शिशु मृत्युदर किन जनसङ्ख्या वृद्धिको कारक हो ?
Why is high infant mortality rate a cause of rapid population growth?

१०. Tourniquet भनेको के हो ? (What is tourniquet?)

११. विषालु सर्पको टोकाइ कसरी पहिचान गर्न सकिन्छ ? कुनै एक लक्षण लेख्नुहोस् ।
How is the poisonous snake bite identified? Write any one symptom.

समूह 'ख' (Group 'B')

तलका प्रश्नहरूको छोटो उत्तर दिनुहोस् । **९x४=३६**

Write short answer of the following questions.

१२. स्वास्थ्य, जनसङ्ख्या र वातावरण शिक्षाका भौतिक पक्ष र जैविक पक्षको वर्णन गर्नुहोस् । २+२=४
Describe the physical and biological aspect of health, population and environment education.

१३. योनिश्राव परीक्षण विधिले कसरी गर्भ निरोध गर्न मद्दत गर्दछ ? ४
How does cervical mucus testing method help to prevent pregnancy?

अथवा (Or)

कुनै नगरपालिकामा वि.सं. २०७२ सालमा ३००० जीवित शिशुहरुको जन्म भयो । सोही वर्ष एक वर्ष नपुग्दै झाडापखालाको कारण ६० जना शिशुको मृत्यु भयो भने त्यस नगरपालिकाको शिशु मृत्युदर पत्ता लगाउनुहोस् ।
The total number of live birth of a municipality in 2072 B.S. was 3000. Out of them 60 infants died due to diarrhoea before reaching one year. Find out the infant mortality rate of that municipality.

क्रमशः

१४. जनसङ्ख्या, वातावरण र विकासका गतिविधिमा रोजगारीको भूमिका लेख्नुहोस् । ४
Write the role of employment in the activities of population, environment and development.

१५. हिमाली प्रदेशको पारिस्थितिक पद्धतिमा परेका असरहरुलाई किन चुनौतीका रुपमा लिनुपर्छ ? स्पष्ट पार्नुहोस् । ४
Why should the effects on the ecosystem of mountain region be taken as a threat? Clarify it.

१६. 'गुणस्तरीय जीवनका लागि उपयुक्त उमेरमा विवाह' विषयमा छोटो टिप्पणी तयार पार्नुहोस् । ४
Prepare a short note on "Marriage at appropriate age for quality of life".

१७. पहाडी प्रदेश अन्य प्रदेशभन्दा जैविक विविधतामा धनी हुनाका कुनै चार कारणहरु उल्लेख गर्नुहोस् ।४
Mention any four reasons behind the hilly region rich in biodiversity compared to other regions.

अथवा (Or)

दुर्लभ पशुपन्छीहरुको संरक्षण गर्न कस्ता कुराहरुमा ध्यान पुऱ्याउनुपर्दछ ? लेख्नुहोस् । ४
What aspects should be considered to protect endangered birds and animals?

१८. सर्ने र नसर्ने रोगबीच भिन्नता छुट्याउनुहोस् । ४
Differentiate between communicable and non-communicable diseases.

१९. गर्भवती अवस्थामा आउन सक्ने समस्याहरुबाट बच्न कुन-कुन पक्षमा ध्यान पुऱ्याउनु आवश्यक छ ? छोटकरीमा लेख्नुहोस् । ४
Write the measures to be adopted to avoid the possible hazards during pregnancy.

२०. तपाईंको समुदायमा देखिएका स्वास्थ्य समस्याहरु समाधान गर्न तपाईं कस्तो भूमिका निर्वाह गर्नुहुन्छ ? लेख्नुहोस् । ४
Write the roles that you can play to solve the health problems in your community.

अथवा (Or)

राष्ट्रिय स्वास्थ्य शिक्षा, सूचना तथा सञ्चार केन्द्रले गर्ने कार्यहरु लेख्नुहोस् । ४
Write the functions of National Health Education Centre .

समूह 'ग' (Group 'C')

तलका प्रश्नहरूको लामो उत्तर दिनुहोस् । ४x७=२८

Write long answer of the following questions.

२१. स्थानीय तहका विकास निर्माण गतिविधिले त्यस ठाउँका जनताको आर्थिक स्तर माथि उठ्छ । पुष्टि गर्नुहोस् । ७
Local level development activities increase the economic condition of the local people. Justify.

२२. नेपालको तराई प्रदेशमा भएको वातावरणीय विनाश रोक्ने उपायहरु लेख्नुहोस् । ७
Write the measures of controlling environmental degradation in the Terai region of Nepal.

२३. दुर्लभ वनस्पति लौठ सल्लाको परिचय दिई दुर्लभ हुनुका चार कारणहरु र समाधानका चार उपायहरु उल्लेख गर्नुहोस् । ३+२+२=७
Introduce the Himalayan Yew and mention any four reasons of its rareness and four conservational measures of it.

२४. नेपालमा एच.आई.भी./एड्स रोग फैलिनबाट रोक्नका लागि आवश्यक पर्ने योजना तयार पार्नुहोस् । ७
Frame a plan to prevent the spread of HIV/AIDS in Nepal.

✍✍✍